

מסורת הש"ס

א) נִקְמָן לֹא, תּוֹסַפְתָּה פ"ו ה"ב ותּוֹסַפְתָּה דמכות פ"ג ה"ד[א] נִקְמָן לֹא, א) ע"ז ה'; ד) עירובין פ"א; ה) כבודות כ"א; ו) עירובין פ"א: ע"ש, ו) נְקֻדָּשִׁין כ"ג, וט"ז, ח) נְעֻמְרוּבִין אִתָּה רב אֵילָא אב"ר יוֹמָן וגי' רש"ל ר' אֵילָא אב"ר רב יהודה בִּרְכַנְדֵּסָה כ"ו, ט) נ"ב"מ מו: מו. מו: עירובין פ"א: קדושין כו. כח: כבודות י: י) תַּמְרוֹה ד', ט) וַיִּנְשֵׁעַ, מו"ס ע"ז ה': ד"ה ערב, לו) וַיִּנְשֵׁי מו"ט דמייטשן,]

תורה אור השל"ם

1. יְשׁוּר או שֶׁה אָרוּ וְאָת בְּנו לֹא תִשְׁחָטוּ בָּיוֹם אָחִיר: ויקרא כב כח
2 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹדוּ יוֹם וְלַחֲשֹׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד: בראשית א ה

מובן רש"י

בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה, אם תמזר ועבדת על לאו בלש מפרש, נקח הכתוב בעשה זה מעונש של שחר לאוין לומר זה ענשו ותקנת עניונו שישפטו (שבועות ג) ומשעת שזה ענשו על לאו שאל הוסיפו יצרניו ויפטר (סנהדרין גכג) שהעששה האמור אחרי תקנתו ויפלטו זה ענינת הללו (מכות ד:) כל לאו ענינה לעשה אין לוקן עליו דמשמע זה הוא תקנתו אם תעבור על בללו עשה זאת ויעלל, ועוד דלא דמי ללאו דחסימה שהמלקות נמקן לו (פסחים פד). לא מן היום הראה זה, לא מטעם זו התלקות בעל זו אבל כל ענשו אין בו מלקות לפי שהאין מעשה (שבועות ג) כלומר טעם זה אינו מן העקר (סנהדרין גכג) און טעם זה עיקר, דלאו ענינה לעשה אין לוקן עליו, אלא מפני מה המזמיר אינו לוקה לפי שהוא לאו שאין בו מעשה (מכות ד:) מושיח הבמות, מדנקט משמי בהמות כי הכי דנהיי מרויחי ימיות נקט, דלי ימין ושמאל מה לי שמי בהמות ומה לי אמת (לקמן א), אבל ואין בו כוית חייב, משום דכניה הוא וחיב בכל שהוא (לקמן צד),

בארבעה פרקים בשנה, כגני י פרקים מחוקקין ליה לאשם בכל מאן דחזין בהמה שחית לה ציומיה משום הכי קאמר אמה מכרתי למחוט ולא תשחט אמה את הבת שחמסר משום אחרות ואם בני דביות אחד מחייב האחרון ואלו ימים כי אשחר בלל שחר וקוין הכל (ע"ז ה), ערב יר"ט האחרון של חג, מפני שהוא יום השלמות קרבנות החג דתמן מי שלל חג וי' (שם), וערב יר"ט הראשון של פסח, י"ד דיתכן משום פסחים (שם),

וערב עצרת, משום שלמי תגינה ועולת דלחי (שם), וערב ראש השנה, ר"ה יום טוב הוא ואוכלין בשחר (שם), ערב יום הכפורים, נמי משום כל האוכל וסותה בני' זו כי' (שם), בגליל, היו רגילין להרבות שמחה יותר (שם), ואין לו ללוקח, בלחוט השור, אלא דינר, שנתן לו דינר מצעור יום שהוא דינר בשחר (ערובין אפ), אם מת מת ללוקח, אם מת השור אצל הלוקח מה שנתן (שם), אבל בשאר ימות השנה אינו כן, אין משחטין אותו בעל כרחו ואם רלח טבח מחויר לו את הדינר (שם), אם לא הודיעו, בלרבעה פרקים בשנה מוכר שמכר פרע לשחוט וכו' ביום מכר צנה לאחר לשחוט, לך"ל להודיעו אמה מכרתי היום לשחוט, ואם לא הודיעו הולך לוקח ושחט לנן ואיט לך"ל לחזור ולשאל אם היום נשחטה האם (ש"ב א), שויכה לו, טעם ללוקח בשור זה שור דינר על ידי אחר, שמכר השור לאחר ואמר לו וזה זו בשם פלוני והוא לא עשאו שלח לחטוי אחר הוזה בשביל (ערובין אפ), דרכות הוא לו, להוציא מעות ולקטע בשחר, שהכל דרכן ככן (שם), דרובו הוא לו, שמואל הוצאות (שם), אין חבין לאדם שלא בפניו, אין אדם יכול לעשות שלוחו שלל מדעתו לגרש שהוא חובה או הפסד (קדושין כג), דבר שהוא לרעמו קריו מוכה (כתובות י' ובע"ז ב"ס א') דבר שהוא חוב לו שאינו חפץ בו (סוטה כה), דבר תורה מעות קונות, דכמיז צפודה מן ההקדש ומנן הכסף וקס לו, קר"ו בלוקח מן ההדינו (ערובין אפ) ומשכיה לא קולא (בבברות יג), שמא יאמר לו גשרפו חטך בעליה, שמה ייעס לוקח צבית מוכר זמן מרובה ותפול דליקה בשבטת המוכר ולא יחשו ולתול, לפיכך העמידום בדרשות לחזור בו אם ירלח, דכיון שאם ימייקרו בדרשות ימייקרו וחזור בו מן המכר ויהא השכר של כי דדיה חשיב לכו וטרת ומלל (ב"ס סו) א': להכי אוקמינשו בדרשותיה להיות הפסד השויפס עליו והשכר לחזור אם נמייקרו דליתמכר נפשיה לאלולניהו (קדושין כח: וכע"ז ערובין אפ), ובקדשים לילה הולך אחר היום, תורה שנאכלת ליום ולילה עד חצות וכגון זבחי שלמי צבור: יום

אותו ואת בנו פרק חמישי חולין

בא הכתוב ליתן עשה, טעמא דבא הכתוב הא לאו הכי לקי אע"ג דהתראת ספק היא דכל חיימת דלאתרו ציה מלי אמר אכתי ליללא הוא: **לא מן השם הוא זה**, לא מטעם זה הוא פטור: **שאין זו מעשה**, ישב לו ולא אכל ומאליו נעשה נותר: **משמי ירכוש של**

שמי בהמום, ומדנקט שמי בהמות שמע מינה צימיונות קאמר ות"ק דהכא כרבי יהודה ס"ל דאין נוהג אלא בלחית, ומהא פשטינן בפרק גיד הנשה (לקמן דף סא), דפשטא ליה לר' יהודה דצימין: **דלוי ציה כוים**, בקמא או בצמרא אלא צמד מינייהו ות"ק מחייב דקסבר צריה הוא וצריה [אין] לרייכה שיעור כדמתן במסכת מכות (דף ג), אמר להם רבי שמעון אי אחס מודים לי בלכול נמלה כל שהוא [שהוא] חייב אמרו לו מפני שהוא כצרימיה, ואיט דמפרשי דלית ציה כוים צמד מינייהו אלא כתרוייהו ואין נראה צעניי שיהו שמי התראות מנטרפות דאי אכיל ליה לצמרא צמור כדי אכילת פרס היינו צבת אחת ואי לאחר כדי אכילת פרס מו לא מנטרפי: **עד שיהא זו כוים**, דקסבר לאו צריה חשיב אלא כחמיכה מן הצבמה: **מתני' בלרבעה פרקים בשנה**, דרך ישראל לעשות סעודות וסתם הלוקח צבמה אינו לוקח אלא לשחטתה מיד לפיכך המוכר צבמה לחצירו ומכר מחלה אמה או צמה זו ביום לך"ך שלמחר לשני דע לך שהיום מכרתי אמה לשחוט או צמה כיום **עוב האחרון של חג**, היו מרבין בצמחה מפני שרגל לעלמנו הוא וחציב עליהן: **שאין לו ריות**, הפסק צינתים שמכר האם היום: **אצל יש לו ריות**, שמכר את הראשונה אתמול והשניה היום: **אין לך"ך להודיעו**, שאני אומר אתמול שחט הראשון: **ומודה רבי יהודה נו'**, אע"פ שלקח זה היום וזה למחר: **משחטין הטעם בעל כרחו**, דמפרש רגל ואולי שאם קבל דינר מלוקח ליתן לו צדינר בשחר: **אפילו שור שזה אלק וכו**, שחטו על כרחו אף על פי שאין לוקמין לשא"ר ובגמרא מפרש טעמא: ואין ללוקח **זו אלא דינר**, שנתן דינר לטבח: **מה ללוקח**, ומפסיד הדינר: **אינו כן**, דצענין משכיכה וכל זמן שלא משך מחור לו הטבח: **גב' למה לי למימני**

אם האם נחתן, לימני צמוכר זו נחתן וזו לכלה ומאי פסקה דנקט נחתן אם ולכלה צת: **למטרה צי חסנא**, ולעשות סעודה טפי מכלתא: **שויכה לו ע"י אחר**, המוכר הזה מסר את השור לאדם אחר שלא בפני הלוקח ואמר לו וצי בשור זה לפלוני להיות לו צדינר בשחר: **דוכוס הוא לו**, מסירה זו זכות היא לו דהא לא סגי ליה בלא בשחר: **חוב הוא לו**, להוציא הוצאות הפסד הוא לו: **אין חצין לו**, דאין אדם נעשה שליח לחצירו שלא מדעתו להפסידו אצל להריומו און סהדי דניחא ליה לפיכך וצין ואין חצין: **על דין סורה**, שקוין לו מעותיו בלא משכיכה: **דצר סורה מעוס קונוס**, מכיון שנתן מעות למוכר אין אחד מהם יכול לחזור דגמרין מהקדש דכמיז [ויקרא מ] ומנן הכסף וקס לו: **ומה טעם אמרו משכיכה קונה נו'**, דלי מוקמת להו לפיכי הצחריית הלוקח משנתן מעות אי מתרמי דליקה צבית המוכר שהפירות שם לא טרח לאלולניהו אלא סתם מושך ממנוי להו לציתיה: **בתני' היום הולך אחר הלילה**, שחט האם משחשכה לא ישחוט הצבת כל הלילה וכל היום המחרת אצל שחט האם ציום שחט הצבת צלילה דאין הלילה הולך אחר יום: **אם זו דרש**, משום דצעניינא דקדשים כמיז אותו ואת בנו אינטריך למדרשה דכמיז ירלח לקרבן אשה וסמין ליה אותו ואת בנו: **נקדשים לילה הולך אחר היום**, דכמיז (ויקרא ו)

יד אחר שלא בפניו שאמר לו טול שור ברשותך שתהא מוכה לו לפלוני: בארבעה פרקים אלו דרכות הוא לו, כלומר שחייב לקנות בשחר בשביל שמחת יו"ט חצין לאדם שלא בפניו: בשאר ימות השנה דחובה הוא, כלומר ללקותה הוא חוב ולא זכות אין זכין לו לאדם אלא בפניו: דבר תורה מעות קונות, כלומר דכתיב או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד דהיינו מעות ומפני מה אמרו משיכה קונה דאדנו קונה שום אדם עד שימשך: גזירה שמא יאמר המוכר גשרפו חטך בעליה, וריוו לו החטין קנתי בעל כרחו: עכשיו אמרו חכמים שאינן חשובין של לוקח עד שימשוך כדי שישרום המוכר אותם יפה יפה עד שיביאור בדרשות: ובקדשים לילה הולך אחר היום, תורה שנאכלת ליום ולילה עד חצות וכגון זבחי שלמי צבור: יום המיוחד שנתן כרוז כגון חגי ארבעה פרקים: סליק פירקא

א) אולי צ"ל ועכשיו דאף דמה שיש ספק ולא ידעין אם יומיר אם לאו מ"מ היה חייב מלקות אעפ"כ משום עשה דבלש שפרשו שכל אחיו אינו חייב. (ג) דבור או שייך אחר ד"ה גזירה.

ובדרברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל', תימנה דצריש כמוצות (דף ה) פריך יום הכפורים שחל להיות בשני צבצת ידחה גזירה שמא ישחוט בן עוף ואמאי לא פריך משאכר ימים טובים דהוי לכ"ע ואומר ר"ת דבשאר ערב י"ט שזחטין בהמות כדלמחר הכא אצל ערב יוה"כ לא היו אוכלין אלא בשחר עוף ודגים כדלמחר צצ"ר גבי ההוא דצון נונא והא דלא חשיב הכא ערב יו"ט ראשון של חג אומר ר"ת משום דכולי עלמא טרידי בצוכה ולולב ואין להן פגלי להרצות בשחיטה כל כרס):

בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו דברי ר' יהודה רבי יעקב אומר לא מן השם הוא זה אלא משום דה"ל לאו שאין בו מעשה וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו ת"ש): אבל שני גידין משתי ירכות משתי בהמות סופג שמונים רבי יהודה אומר אינו סופג אלא מ' היכי דמי אילימא בזה אחר זה ובשתי התראות מ"ט דרבי יהודה דאמר ארבעים ותו לא אלא פשיטא בבב אחת ובחדא התראה מאן ת"ק אילימא רבנן דפלוני עליה דסומכוס ומה

התם דגופין מוחלקין פטרי רבנן הכא לא כל שכן אלא לאו סומכוס היא לעולם בזה אחר זה ודקאמרת מ"ט דרבי יהודה כגון דלית ביה כוית צ' דתניא אכלו ואין בו כוית חייב ר' יהודה אומר עד שיהא בו כוית: **בתני' דבארבעה פרקים בשנה** המוכר בהמה לחבירו צריך להודיעו אמה מכרתי לשחוט בתה מכרתי לשחוט ואלו הן ערב יום טוב האחרון של חג וערב יום טוב הראשון של פסח וערב עצרת וערב ראש השנה וכדברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל אמר רבי יהודה ה"אמתי בזמן שאין לו ריות אבל יש לו ריות אין צריך להודיעו וימודה רבי יהודה במוכר את האם לחתן ואת הבת לכלה משחטין את הטבח בעל כרחו אפילו שור שזה אלק דיגרים ואין לו ללוקח אלא דינר כופין אותו לשחוט לפיכך אם מת מת ללוקח אבל בשאר ימות השנה אינו כן לפיכך אם מת מת למוכר: **גב' תנא אם לא הודיעו הולך ושחט ואינו נמנע**: אמר רבי יהודה אימתי [וכו']! למה לי למימני את האם לחתן ואת הבת לכלה מלתא אגב אורחיה קמשמע לן דאורח ארעא למטרח בי חתנא טפי מבי כלתא: בארבעה פרקים אלו [וכו']! והא לא משך אמר רב הונא אמר רב כשמשך אי הכי אימא סיפא אבל בשאר ימות השנה אינו כן לפיכך אם מת מת למוכר והא משך אמר ר' שמואל בר רב יצחק לעולם שלא משך וכגון שזיכה לו על ידי אחר בארבעה פרקים אלו דרכות הוא לו ה"כין לאדם שלא בפניו צ' רבי אלעזר אומר רבי יוחנן צ' בארבעה פרקים אלו העמידו חכמים דכרייהם על דין תורה צ' דאמר רבי יוחנן דבר תורה מעות קונות ומה טעם אמרו משיכה קונה גזירה צ' שמא יאמר לו גשרפו חטך בעליה: **בתני' ליום אחד** האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה את זו דרש רבי שמעון בן זומא נאמר במעשה בראשית יום אחד ונאמר באותו ואת בנו יום אחד מה יום אחד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה אף יום אחד האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה: **גב' ת"ר את זו דרש ר"ש בן זומא** לפי שכל הענין כולו אינו מדבר אלא בקדשים צ' ובקדשים לילה הולך אחר היום יכול אף זה כן נאמר כאן יום אחד ונאמר במעשה בראשית יום אחד מה יום אחד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה אף יום [אחד] האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה רבי

יד אחר שלא בפניו שאמר לו טול שור ברשותך שתהא מוכה לו לפלוני: בארבעה פרקים אלו דרכות הוא לו, כלומר שחייב לקנות בשחר בשביל שמחת יו"ט חצין לאדם שלא בפניו: בשאר ימות השנה דחובה הוא, כלומר ללקותה הוא חוב ולא זכות אין זכין לו לאדם אלא בפניו: דבר תורה מעות קונות, כלומר דכתיב או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד דהיינו מעות ומפני מה אמרו משיכה קונה דאדנו קונה שום אדם עד שימשך: גזירה שמא יאמר המוכר גשרפו חטך בעליה, וריוו לו החטין קנתי בעל כרחו: עכשיו אמרו חכמים שאינן חשובין של לוקח עד שימשוך כדי שישרום המוכר אותם יפה יפה עד שיביאור בדרשות: ובקדשים לילה הולך אחר היום, תורה שנאכלת ליום ולילה עד חצות וכגון זבחי שלמי צבור: יום המיוחד שנתן כרוז כגון חגי ארבעה פרקים: סליק פירקא

יד אחר שלא בפניו שאמר לו טול שור ברשותך שתהא מוכה לו לפלוני: בארבעה פרקים אלו דרכות הוא לו, כלומר שחייב לקנות בשחר בשביל שמחת יו"ט חצין לאדם שלא בפניו: בשאר ימות השנה דחובה הוא, כלומר ללקותה הוא חוב ולא זכות אין זכין לו לאדם אלא בפניו: דבר תורה מעות קונות, כלומר דכתיב או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד דהיינו מעות ומפני מה אמרו משיכה קונה דאדנו קונה שום אדם עד שימשך: גזירה שמא יאמר המוכר גשרפו חטך בעליה, וריוו לו החטין קנתי בעל כרחו: עכשיו אמרו חכמים שאינן חשובין של לוקח עד שימשוך כדי שישרום המוכר אותם יפה יפה עד שיביאור בדרשות: ובקדשים לילה הולך אחר היום, תורה שנאכלת ליום ולילה עד חצות וכגון זבחי שלמי צבור: יום המיוחד שנתן כרוז כגון חגי ארבעה פרקים: סליק פירקא

א) אולי צ"ל ועכשיו דאף דמה שיש ספק ולא ידעין אם יומיר אם לאו מ"מ היה חייב מלקות אעפ"כ משום עשה דבלש שפרשו שכל אחיו אינו חייב. (ג) דבור או שייך אחר ד"ה גזירה.

פג.

ובדרברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל', תימנה דצריש כמוצות (דף ה) פריך יום הכפורים שחל להיות בשני צבצת ידחה גזירה שמא ישחוט בן עוף ואמאי לא פריך משאכר ימים טובים דהוי לכ"ע ואומר ר"ת דבשאר ערב י"ט שזחטין בהמות כדלמחר הכא אצל ערב יוה"כ לא היו אוכלין אלא בשחר עוף ודגים כדלמחר צצ"ר גבי ההוא דצון נונא והא דלא חשיב הכא ערב יו"ט ראשון של חג אומר ר"ת משום דכולי עלמא טרידי בצוכה ולולב ואין להן פגלי להרצות בשחיטה כל כרס):

ובמודה רבי יהודה, תימנה למאן מודה דליתמי דרבי יהודה לפרש הוא כדלמרינן בסנהדרין בפרק זה צורך (דף כה. ט):

הדרן עלך אותו ואת בנו

התם דגופין מוחלקין פטרי רבנן הכא לא כל שכן אלא לאו סומכוס היא לעולם בזה אחר זה ודקאמרת מ"ט דרבי יהודה כגון דלית ביה כוית צ' דתניא אכלו ואין בו כוית חייב ר' יהודה אומר עד שיהא בו כוית: **בתני' דבארבעה פרקים בשנה** המוכר בהמה לחבירו צריך להודיעו אמה מכרתי לשחוט בתה מכרתי לשחוט ואלו הן ערב יום טוב האחרון של חג וערב יום טוב הראשון של פסח וערב עצרת וערב ראש השנה וכדברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל אמר רבי יהודה ה"אמתי בזמן שאין לו ריות אבל יש לו ריות אין צריך להודיעו וימודה רבי יהודה במוכר את האם לחתן ואת הבת לכלה משחטין את הטבח בעל כרחו אפילו שור שזה אלק דיגרים ואין לו ללוקח אלא דינר כופין אותו לשחוט לפיכך אם מת מת ללוקח אבל בשאר ימות השנה אינו כן לפיכך אם מת מת למוכר: **גב' תנא אם לא הודיעו הולך ושחט ואינו נמנע**: אמר רבי יהודה אימתי [וכו']! למה לי למימני את האם לחתן ואת הבת לכלה מלתא אגב אורחיה קמשמע לן דאורח ארעא למטרח בי חתנא טפי מבי כלתא: בארבעה פרקים אלו [וכו']! והא לא משך אמר רב הונא אמר רב כשמשך אי הכי אימא סיפא אבל בשאר ימות השנה אינו כן לפיכך אם מת מת למוכר והא משך אמר ר' שמואל בר רב יצחק לעולם שלא משך וכגון שזיכה לו על ידי אחר בארבעה פרקים אלו דרכות הוא לו ה"כין לאדם שלא בפניו צ' רבי אלעזר אומר רבי יוחנן צ' בארבעה פרקים אלו העמידו חכמים דכרייהם על דין תורה צ' דאמר רבי יוחנן דבר תורה מעות קונות ומה טעם אמרו משיכה קונה גזירה צ' שמא יאמר לו גשרפו חטך בעליה: **בתני' ליום אחד** האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה את זו דרש רבי שמעון בן זומא נאמר במעשה בראשית יום אחד ונאמר באותו ואת בנו יום אחד מה יום אחד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה אף יום אחד האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה: **גב' ת"ר את זו דרש ר"ש בן זומא** לפי שכל הענין כולו אינו מדבר אלא בקדשים צ' ובקדשים לילה הולך אחר היום יכול אף זה כן נאמר כאן יום אחד ונאמר במעשה בראשית יום אחד מה יום אחד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה אף יום [אחד] האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה רבי

יד אחר שלא בפניו שאמר לו טול שור ברשותך שתהא מוכה לו לפלוני: בארבעה פרקים אלו דרכות הוא לו, כלומר שחייב לקנות בשחר בשביל שמחת יו"ט חצין לאדם שלא בפניו: בשאר ימות השנה דחובה הוא, כלומר ללקותה הוא חוב ולא זכות אין זכין לו לאדם אלא בפניו: דבר תורה מעות קונות, כלומר דכתיב או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד דהיינו מעות ומפני מה אמרו משיכה קונה דאדנו קונה שום אדם עד שימשך: גזירה שמא יאמר המוכר גשרפו חטך בעליה, וריוו לו החטין קנתי בעל כרחו: עכשיו אמרו חכמים שאינן חשובין של לוקח עד שימשוך כדי שישרום המוכר אותם יפה יפה עד שיביאור בדרשות: ובקדשים לילה הולך אחר היום, תורה שנאכלת ליום ולילה עד חצות וכגון זבחי שלמי צבור: יום המיוחד שנתן כרוז כגון חגי ארבעה פרקים: סליק פירקא

יד אחר שלא בפניו שאמר לו טול שור ברשותך שתהא מוכה לו לפלוני: בארבעה פרקים אלו דרכות הוא לו, כלומר שחייב לקנות בשחר בשביל שמחת יו"ט חצין לאדם שלא בפניו: בשאר ימות השנה דחובה הוא, כלומר ללקותה הוא חוב ולא זכות אין זכין לו לאדם אלא בפניו: דבר תורה מעות קונות, כלומר דכתיב או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד דהיינו מעות ומפני מה אמרו משיכה קונה דאדנו קונה שום אדם עד שימשך: גזירה שמא יאמר המוכר גשרפו חטך בעליה, וריוו לו החטין קנתי בעל כרחו: עכשיו אמרו חכמים שאינן חשובין של לוקח עד שימשוך כדי שישרום המוכר אותם יפה יפה עד שיביאור בדרשות: ובקדשים לילה הולך אחר היום, תורה שנאכלת ליום ולילה עד חצות וכגון זבחי שלמי צבור: יום המיוחד שנתן כרוז כגון חגי ארבעה פרקים: סליק פירקא

עין משפט ונר מצוה

בג א מ"י פ"י מהלכות קרבן פסח ה' יא ופ"ח מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ט:
בד ב ג מ"י פ"ח מהל' מאלכות אסורות הלכה ג:

בה ד ה ו מ"י פ"ב מהל' שחיטה ה' יד טו טז וע"י בהשגות ובכ"מ ובל"מ סמג לאוין קמט טושי"ע י"ד ק"י טז פ"ו:

בו ז מ"י פ"ט מהל' מביאה ה' ז סמג עשין פב טושי"ע ח"מ ק"י קמט טושי"ע ג:

ח נמ"י פ"ד מהלכות זכיה וזמנה ה"ב ופ"ה מהלכות עבדים ה"ב ופ"ו ה"א טושי"ע ח"מ סימן רמג פט"ף א:

ט מ"י פ"ט מהלכות מכירה ה"ז סמג עשין פב טושי"ע ח"מ סימן קמט פט"ף ג:
י מ"י שם פ"ג הלכה א סמג שס טושי"ע ח"מ סימן קמט פט"ף א:

כ מ"י שם הלכה ה טושי"ע שס פט"ף ה:

בז ל מ"י פ"י"ב מהל' שחיטה ה' יז סמג לאוין קמט טושי"ע י"ד ק"י טז פט"ף ד:
מ נמ"י פ"ד מהלכות מעשה הקרבנות ה"צ:

רבינו גרשום

בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה, כלומר דעשה זו והנותר תפסנו וגבי באש תשרפון ולא תעשה זו לא ותחזירו ועכשיו (א) זה ספק לא ידעין? אם יוותר אם לא ואעפ"כ חייב מלקות ומשום הותר שבה אחרייו אינו חבין ודברי ר' יעקב יבאי שאין כוונת גזרה: אלא לאו סומכוס היא, כלומר ושי"מ אבל ב' וזתי חלב בהחלם אחד חייב על כל אחת ואחת: ערב יו"ט אחרון של חג כו', כלומר דהשחטן סתמא זמלתא ודאי מאי דהוה ליה אבל בימים שעברו ואינו קונה אותה ללא לשחוט לפיכך צריך להודיע: אימתי בזמן שאין לו ריות, כלומר בערב יו"ט קנאה ודוראי באותו יום ישחטנה לפיכך צריך להודיע: אבל יש לו ריות בינתיים, כגון שקנאה שנים או שלשה ימים קודם לחג וישחט: ואין ללוקח אלא אי"צ להתודיעו מאן נימא לן דבאותו יום ישחוט שמא למחר או ליום אחר וישחט: ואין ללוקח אלא דינר, כלומר שלא נתן לו ללוקח אלא דינר כופין אותו לשחוט וישלם לו את השאר ושל לוקח חשיב: מלתא אגב אורחיה קמ"ל דאורחיה דמלתא למטרח כו', כלומר דחזיון המוטב לחתן והגרוע לכלה: (ג) הליום הולך אחר הלילה, כלומר לילה ויום שאם שחט אותו ביום מותר לשחוט בנו בלילה אבל אם שחט בלילה אסור לשחוט בנו ביום שלאחר הלילה: הכא במאי עסקין כגון שזיכה לו ע"י אחר, כלומר שנתן לו לוקח דינר הולך לדרכו לו זיכה לו מוכר ללוקח על

יד אחר שלא בפניו שאמר לו טול שור ברשותך שתהא מוכה לו לפלוני: בארבעה פרקים אלו דרכות הוא לו, כלומר שחייב לקנות בשחר בשביל שמחת יו"ט חצין לאדם שלא בפניו: בשאר ימות השנה דחובה הוא, כלומר ללקותה הוא חוב ולא זכות אין זכין לו לאדם אלא בפניו: דבר תורה מעות קונות, כלומר דכתיב או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד דהיינו מעות ומפני מה אמרו משיכה קונה דאדנו קונה שום אדם עד שימשך: גזירה שמא יאמר המוכר גשרפו חטך בעליה, וריוו לו החטין קנתי בעל כרחו: עכשיו אמרו חכמים שאינן חשובין של לוקח עד שימשוך כדי שישרום המוכר אותם יפה יפה עד שיביאור בדרשות: ובקדשים לילה הולך אחר היום, תורה שנאכלת ליום ולילה עד חצות וכגון זבחי שלמי צבור: יום המיוחד שנתן כרוז כגון חגי ארבעה פרקים: סליק פירקא

א) אולי צ"ל ועכשיו דאף דמה שיש ספק ולא ידעין אם יומיר אם לאו מ"מ היה חייב מלקות אעפ"כ משום עשה דבלש שפרשו שכל אחיו אינו חייב. (ג) דבור או שייך אחר ד"ה גזירה.

התם דגופין מוחלקין פטרי רבנן הכא לא כל שכן אלא לאו סומכוס היא לעולם בזה אחר זה ודקאמרת מ"ט דרבי יהודה כגון דלית ביה כוית צ' דתניא אכלו ואין בו כוית חייב ר' יהודה אומר עד שיהא בו כוית: **בתני' דבארבעה פרקים בשנה** המוכר בהמה לחבירו צריך להודיעו אמה מכרתי לשחוט בתה מכרתי לשחוט ואלו הן ערב יום טוב האחרון של חג וערב יום טוב הראשון של פסח וערב עצרת וערב ראש השנה וכדברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל אמר רבי יהודה ה"אמתי בזמן שאין לו ריות אבל יש לו ריות אין צריך להודיעו וימודה רבי יהודה במוכר את האם לחתן ואת הבת לכלה משחטין את הטבח בעל כרחו אפילו שור שזה אלק דיגרים ואין לו ללוקח אלא דינר כופין אותו לשחוט לפיכך אם מת מת ללוקח אבל בשאר ימות השנה אינו כן לפיכך אם מת מת למוכר: **גב' תנא אם לא הודיעו הולך ושחט ואינו נמנע**: אמר רבי יהודה אימתי [וכו']! למה לי למימני את האם לחתן ואת הבת לכלה מלתא אגב אורחיה קמשמע לן דאורח ארעא למטרח בי חתנא טפי מבי כלתא: בארבעה פרקים אלו [וכו']! והא לא משך אמר רב הונא אמר רב כשמשך אי הכי אימא סיפא אבל בשאר ימות השנה אינו כן לפיכך אם מת מת למוכר והא משך אמר ר' שמואל בר רב יצחק לעולם שלא משך וכגון שזיכה לו על ידי אחר בארבעה פרקים אלו דרכות הוא לו ה"כין לאדם שלא בפניו צ' רבי אלעזר אומר רבי יוחנן צ' בארבעה פרקים אלו העמידו חכמים דכרייהם על דין תורה צ' דאמר רבי יוחנן דבר תורה מעות קונות ומה טעם אמרו משיכה קונה גזירה צ' שמא יאמר לו גשרפו חטך בעליה: **בתני' ליום אחד** האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה את זו דרש רבי שמעון בן זומא נאמר במעשה בראשית יום אחד ונאמר באותו ואת בנו יום אחד מה יום אחד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה אף יום אחד האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה: **גב' ת"ר את זו דרש ר"ש בן זומא** לפי שכל הענין כולו אינו מדבר אלא בקדשים צ' ובקדשים לילה הולך אחר היום יכול אף זה כן נאמר כאן יום אחד ונאמר במעשה בראשית יום אחד מה יום אחד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה אף יום [אחד] האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה רבי